

N:43/2020

Znanstvena misel journal

The journal is registered and published in Slovenia.

ISSN 3124-1123

VOL.2

The frequency of publication – 12 times per year.

Journal is published in Slovenian, English, Polish, Russian, Ukrainian.

The format of the journal is A4, coated paper, matta laminated cover.

All articles are reviewed

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal.

Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Free access to the electronic version of journal

Chief Editor – Christoph Machek

The executive secretary - Damian Gerbec

Dragan Tsallov — PhD, senior researcher, professor

Dorothea Sabash — PhD, senior researcher

Vasdev Blazek — candidate of philological sciences

Philip Matoutek — doctor of pedagogical sciences, professor

Alicja Antczak — Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor

Katarzyna Brzoźowski — PhD, associate professor

Roman Guryev — MD, Professor

Stepan Filippov — Doctor of Social Sciences, Associate Professor

Darytro Teliga — Senior Lecturer, Department of Humanitarian and Economic Sciences

Anastasia Plakhtiy — Doctor of Economics, professor

Znanstvena misel journal

Slovenska cesta 8, 1000 Ljubljana, Slovenia

Email: info@znanstvena-journal.com

Website: www.znanstvena-journal.com

CONTENT

CULTURAL SCIENCES

Boyko G., Purygina M.
COMPREHENSIVE USE OF TEACHING EQUIPMENT IN
PHYSICAL EDUCATION WITH INDIVIDUAL LOAD
DEFENSE.....3

JURISPRUDENCE

Bakaev D.
SUBJECTIVE SIGNS OF RAPE UNDER THE CRIMINAL
LAW OF UKRAINE AND THE COUNTRIES OF SOUTH-
EASTERN EUROPE.....7

PEDAGOGICAL SCIENCES

<i>Kosmodemyanskaya S., Yarinova A.</i> MENTORING SYSTEM IN CHEMICAL EDUCATION AS ONE OF THE FORMS OF DEVELOPMENT OF UNDERGRADUATE STUDENTS.....12	<i>Sopova D.</i> TRENDS IN THE ACADEMIC INTEGRITY DEVELOPMENT OF FUTURE SPECIALISTS IN EUROPEAN UNIVERSITIES.....18
<i>Ostapenko E.</i> PRINCIPLES OF FUTURE ECONOMISTS' READINESS FORMATION FOR PROFESSIONAL SELF- DEVELOPMENT.....15	

PHILOLOGY

<i>Nagornaya M.</i> PRECEDENT NAMES IN "SNOB" MAGAZINE COLUMN ARTICLES (ON KSENIA SOBCHAK'S PUBLICATIONS).....25	<i>Shamarova S.</i> TYPES OF CLASSIFICATIONS OF SUBSTANCE NOUNS IN OLD ENGLISH.....29
--	---

PHILOSOPHICAL SCIENCES

<i>Valitskaya A.</i> "RUSSIAN WORLD" AS A SOCIOCULTURAL PHENOMENON.....32	<i>Pugacheva N., Zdorovinin V.</i> LIFE AND RESPONSIBILITY: THE VIEW OF RUSSIAN COSMISM AND MODERN ETHICS.....37
---	--

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

Maitseva E., Fedoseeva E.
FEATURES OF MANIFESTATIONS OF SENSORY
DISORDERS IN OLDER PRESCHOOL CHILDREN WITH
AUTISM SPECTRUM DISORDERS.....43

дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Костыряков Николай Николаевич. – Краснодар, 2006. – 186 с.

11. Лазарова Т.А. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх інженерів-технологів харчової галузі до творчої професійної діяльності : дис. доктора пед. наук. 13.00.04 / Лазарова Тетяна Анатоліївна – Київ – 2015. – 625 с.

12. Национальный образовательный глосарий конца освіти / 2-е вид., перероб і доп. / авт.-уклад : В.М. Захарченко, С.А. Калашнікова, В.І. Луговий, А.В. Ставницький, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Талнова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Пєдєк», 2014. – 100 с.

13. Остапенко Е.О. Формування готовності майбутніх економістів до професійного саморозвитку : метод. рек. / Е.О. Остапенко. – К. : Талком, 2015. – 84 с.

14. Педагогіка вищої школи / [В.П. Андрущенко, І.Д. Бєх, І.С. Володух та ін.] ; за ред. В.Г. Кременя, В.П. Андрущенка, В.І. Лугового. – К. : Педагогічна думка, – 2008. – 256 с.

15. Психологическое сопровождение выбора профессии. Научно-методическое пособие / [Л.М.

Митина, Л.В. Бредіакова, И.В. Вачков и др.] ; под редакцией д-ра психол. наук Л.М. Митиной. – М. : Московский психолого-социальный институт, Флинта, 1998. – 184 с.

16. Психология и педагогика. Учебное пособие / Под редакцией А.А. Бодалева, В.И. Жукова, Л.Г. Липтева, В.А. Савиной. – М. : Изд-во Института психотерапии, 2002. – 585 с.

17. Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі: [Навч. посіб.] / За ред. М.В. Артюшиної, О.М. Котикової, Г.М. Романової. – К. : КНЕУ, 2007. – 528с.

18. Селевко Г.К. Официальный сайт [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.selivko.net>. – Названіе с экрана.

19. Скаба Ю.А. Формування управлінських компетенцій майбутніх економістів на засадах збалансованого розвитку : теорія і практика: монографія / Ю.А. Скаба. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 440 с.

20. Шапар В.Б. Психологічний гуманістичний словник / В.Б. Шапар. – Харків: Прапор, 2004. – 640с.

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНОЇ ЧЕСНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

Солова Д.О.

*аспірант кафедри теорії та історії педагогіки
Педагогічного інституту Київського
університету імені Бориса Грінченка*

TRENDS IN THE ACADEMIC INTEGRITY DEVELOPMENT OF FUTURE SPECIALISTS IN EUROPEAN UNIVERSITIES

Solova D.

*Ph.D. student of the Theory and History of Pedagogy Department
at the Pedagogical Institute of Borys Grinchenko Kyiv University*

Анотація

У статті визначено і групувано за ознаками тенденції розвитку академічної чесності у майбутніх фахівців під час професійної підготовки, досліджено дотримання європейських норм академічної чесності та усвідомлення цінностей і стандартів під час освітнього процесу. Визначено методи і форми освоєння принципів академічної чесності, запропоновані основні інструменти її популяризації та впровадження.

Abstract

In the article the trends of the academic integrity development among the future specialists during the professional training are defined and grouped by signs, emphasize adherence to European academic integrity standards and awareness of the values during the educational process. The methods and forms of mastering the principles of academic integrity are outlined, the basic tools for its promotion and implementation are proposed.

Ключові слова: академічна чесність, тенденції, етичний кодекс, моральна поведінка, плагіат, студент, університет.

Keywords: academic integrity, trends, code of honour, moral behavior, plagiarism, student, university.

Постановка проблеми. В умовах глобального розвитку освіти і реформування вишнього процесу у вищих закладах освіти особливої актуальності набуває проблема досліджень тенденцій розвитку академічної чесності майбутніх фахівців як складової академічної культури університету. Досвід європейських університетів виступає основою для даного дослідження. Значне місце в європейській системі вищої освіти відводиться усвідомленню сутності принципів та норм академічної чесності в

освіті. В європейському освітньому просторі розуміють, що в сучасному житті головним шляхом на успіх є спроможність побудувати реальну навчальну співпрацю між студентами, батьками, викладачами, адміністрацією університету, випускниками, громадянами. Всі учасники освітнього процесу мають спільну мету. Європейський студент прагне з самого початку жити на шлях доброчесного навчання. Європейський викладач — особистість, яка всіляко допомагає студенту зрозуміти

сутність моральних норм та стандартів в освіті, зацікавити в їх кабутті та відкрити можливості майбутнього професійного та суспільного життя за умов слідування етичним стандартам. Європейці розуміють, що корупція в освіті та академічна нечесність загрожують безпеці закладу вищої освіти, підірвають авторитет університету й освіти загалом та змушують сумніватися в компетентності окремих викладачів.

Саме тому створення системи боротьби з академічною нечесністю в університетському середовищі є запорукою ефективного функціонування системи вищої освіти. З огляду на це проблема формування академічної культури студентів в академічній спільноті є важливою для розвитку суспільства, адже від майбутніх спеціалістів залежить розвиток економіки, бізнесу, соціальної сфери та країни загалом.

Європейські країни є прикладом для України стосовно розвитку та популяризації етичної поведінки в освіті та науці. Тому визначення тенденцій розвитку академічної чесності майбутніх фахівців в Європі є необхідним на сучасному етапі. Тенденція - це напрям розвитку певного явища, виокремлюється при визначенні та прогнозуванні розвитку певного явища на майбутнє. На основі тенденцій можна робити висновки про хід процесів у майбутньому, прогнозувати якісні та кількісні показники.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вивчення даної проблеми і на які спирається автор. Проблема забезпечення академічної чесності протягом останніх років досить широко висвітлена в науковій літературі. Питання концептуалізації, етапи історичного розвитку, проблеми нормативного закріплення та реалізації академічної чесності розглядалися в працях таких зарубіжних науковців як К. Йоксима, Л. Александер, А. Дюссон, І.Ордувіка, Р.Пост, Д. Раббан, К. Рассел, Н. Рашкорф, К. Сміт, Р. Стендер, М.Тайт, О.Фіс, Ф.Хатчесон, С.Хук, Е.Шале. Питання поширення академічного плагіату в університетах вивчали Й. Асман, Л. Ліай-Зелле, Т.Калабреле, М. Бувіль, Б. Дювостон та ін.; а також численні рекомендації студентам, як уникати плагіату в роботі з науковими джерелами – М. Мігель, К. Невіла. Серед досліджень, присвячених нормативному закріпленню академічної чесності та її елементів на віртуальному просторі, можна назвати праці С. Баранінової, Л. Володимівної, Є.Волохової, О. Кайгородцевої, Я.Кузьмінської, І.Нікітіної, В.Нікольського, Л.Пасєнської, М. Смирнової, Д. Шаторої, В. Бонж, Д. Гершков, Ю. Вершанова, Н. Маслової, Ю. Юринець, В.Струнко, М.Чепіга. Феномен академічної доброчесності в контексті сучасної наукової підходів розглядали М. Михайличенко та Н. Батечко [6, с. 26]. Аналіз світового досвіду забезпечення академічної чесності та боротьби із порушенням етичних стандартів, огляд міжкультурних досліджень думки студентів різних країн щодо даної проблеми провели О.Ковальчук, Л.Поттхок, Т.Лічман, В.Хмарський та інші. Тенденції розвитку академічної доброчесності в університетах Франції розглядали Н. Батечко, А. Дурлак [5, с.88]. Посвід експертів

Польщі та України на проблему академічного плагіату у вищій освіті вивчає О.Слободянов [4, с. 150]. Компоненти академічної доброчесності студентів та умови її формування детально розглядає І.Тодорова [1, с. 200].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Можemo констатувати, що незважаючи на стан вивченості проблеми академічної чесності в освітньому процесі, науковцями не були чітко виділені тенденції розвитку академічної чесності майбутніх фахівців в Європейських університетах, дослідження академічної чесності в системі професійної освіти проводилися фрагментарно, що обумовлює актуальність теми з урахуванням викликів, що постали перед сучасною системою вищої освіти в Україні. Необхідно, щоб пройшов певний період часу для того, щоб освітня та наукова спільнота усвідомила важливість цього питання для побудови академічної культури в Україні.

Мета дослідження – дослідити дотримання та усвідомлення європейських норм, цінностей і стандартів академічної чесності майбутніми фахівцями під час освітнього процесу, визначити і групувати та описати тенденції розвитку академічної чесності під час професійної підготовки.

Вислід основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Виокремлення загальних тенденцій розвитку академічної чесності майбутніх фахівців, характерних для всіх університетів Європейського союзу, постійно перебуває в полі зору освітньої спільноти.

В контексті академічної чесності можемо виділити такі тенденції: вплив на суспільну думку академічної спільноти, постійне вдосконалення технологій, вплив релігійної етики на етичну поведінку в університетах; інтернаціоналізація науки; націоналізація дотримання норм академічної чесності; безперервна освіта нової якості; значущість дотримання норм академічної чесності як для особистості студента так і для оточуючого суспільства; дотримання основних етичних принципів в науці; перспективної успіх та конкурентоспроможність на ринку праці, створення різних механізмів передачі та сприйняття нових знань, перспективність самостійного навчання впродовж життя; фактизм.

Тенденція впливу на суспільну думку академічної спільноти пояснюється ринковими трансформаційними процесами, які демонструють знецінення тих цінностей, що репрезентують спільні соціальні блага, зокрема й знання. Імне місце поступово заступають ринкові цінності. Так, індивіди у своїй діяльності керуються доцільністю та успіхом, не дотримуючись моральних імперативів, релігійних заповідей. Однак це не дає їм права на нехтування академічними нормами, справедливими й чесними взаємовидами у закладах освіти. Академічна чеснота має передбачати повагу до особистості, її гідність, добросовісність у науковій діяльності, етичну поведінку під час виконання обов'язків. Важливу роль у захисті морально-освітніх цінностей відіграють академічні традиції, які

структурують діяльність учасників навчального процесу через спільні переконання й почуття [3].

Традиції змінюються, змінюється й їхня роль у регульованні класови у процесі освітньо-наукової діяльності. Зі збільшою роллю традицій у наше життя вводиться нова динаміка. Там, де традиція відсутня, ми вступимо у більш відкриті і рефлексивне життя. За умов автономії і свободи приховану потугу традиції можуть заступити більш відкриті дискусії і діалог. Але ці явища свободи призводять до інших проблем: з'являються глибокі звички і неперервні інтуїції [6, с. 27].

Тенденція постійного вдосконалення технологій. На жаль, нові технології модернізують реалізацію глибоких звичок (використання мобільних телефонів при складанні іспитів і заліків, консультуванні один одного під час написання контрольних робіт тощо). А отже, масштаби поширення нечесної поведінки в освіті зростають: небезпечним проявом академічної нечесності є поведінка членів академічної спільноти, яка має ознаки корупційних діянь, а корупція в освіті спотворює і руйнує фундаментальні демократичні цінності. На протязі нестаттним явищем створюється новітні антиплагіатне програмне забезпечення, яке дозволяє виявити прояви виступання академічних принципів [1, с. 202].

Тенденція впливу релігійної етики на етичну поведінку в університетах. Варто зазначити, що розвиток академічної чесності в університетах Європи має історичне й соціально-економічне коріння. Тому, розглядаючи практику дії кодексів честі у закордонних університетах, значну увагу слід приділяти документам, які відображають вплив релігійної етики. Таким є Кодекс академічної етики університету Тампере (Фінляндська Республіка), який передбачає заборону непристойної поведінки, ненормативної лексики, шахрайства та академічної нечесності. Особливістю цього кодексу є його відповідність настановам Євангельської Лютеранської Церкви. Цікавим видється огляд еволюції розвитку таких документів на прикладі Упсальського університету (Швеція), де Кодекс честі було прийнято у 1984 році. У першому варіанті він вимагав лише чесної поведінки студента на іспиті. Пізніше Кодекс було модифіковано шляхом суттєвого розширення зобов'язань студентів. Висновком документу добре ілюструє практика проведення іспитів без присутності викладача. За порушення Кодексу честі можуть накладатися дисциплінарні стягнення, припиняються навчання, відраховуватися студенти [5, с. 89].

Тенденція інтернаціоналізації науки. Оскільки сучасна наука вимагає проведення комплексних міждисциплінарних досліджень, залучення фахівців із різних наукових шкіл, університетів, країн, це веде до інтернаціоналізації науки, одержання практичних результатів дуже широким авторським складом. Так, до сучасних наукових проєктів під егідою Європейського Союзу, NATO, DFG, DAAD, Fulbright та ін. висуваються високі вимоги щодо відповідності етичним нормам. При порушенні цих норм науковці групи та науковці позбавляють подальшої

можливості брати участь у відповідних проєктах, що фактично виключає їх з міжнародної наукової спільноти [3].

На сьогодні найбільш відомими стандартами на рівні асоціацій-об'єднань університетів є стандарти, розроблені Міжнародною Асоціацією Університетів – асоціацією інституцій (120 країн), що мають відношення до вищої освіти (заснована при UNESCO, 1950). Її послуги доступні як для членів, так і для осіб, які приймають рішення, різноманітних спеціалістів, адміністраторів, викладачів, дослідників, студентів. У 2012 році цією організацією представлені IAU-MCO Guidelines for an Institutional Code of Ethics in Higher Education, які базуються на принципах академічної порядності й етичної поведінки в дослідженнях (правдотівності, справедливості, підвідності, прозорості, незалежності, критичного аналізу, поваги до об'єктованих думок; відповідальності в управлінні ресурсами; відкритого поширення знань, інформації; справедливого поводження з міжнародними партнерами. Важливість дотримання етичних стандартів зафіксована і в політиці Європейської університетської асоціації, що включає 850 членів із 47 країн Європи [3].

Тенденція націоналізації дотримання норм академічної чесності. З метою протидії плагиату уряд Фінляндії розробив і вдосконалив свою національну політику щодо дотримання норм академічної чесності, створив федеральні агентства, науково-дослідні інститути, встановив правила реагування на випадки плагиату. Подібна практика використовується і в інших європейських країнах, де запроваджено спеціальну політику в цьому напрямі: розроблений кодекс поведінки для боротьби з плагиатом й інших видів непристойних дій та правила для захисту прав авторів, створено наглядові комітети і програма захисту інформаторів з питань недотримання принципів академічної чесності [4, с. 151].

Тенденція неперервної освіти нової якості. Щоб визначити категорію неперервної освіти, необхідно застосувати певний перелік термінів. В наукових інтелектуальних джерелах зустрічаються такі терміни: «resilient education», «adult education», «lifelong education», «continuing education» - що характеризують освіту протягом життя через зміну навчання іншими аспектами життя, роботою, мистецтвом, захопленнями, спортом, волонтерською діяльністю. В цих термінах зазначено на конкретних відгалужених діалогових феноменах, але незмінно лишається ідея безперервної освіти та саморозвитку для дорослих осіб. Концепція безперервної освіти з повним часом зазнала перетворень. У 1970-80-х роках неперервна освіта була направлена на надання неможливим громадянам змоги зміни свого положення в суспільстві, фінансового рівня та рахунок здобуття освіти, нової спеціальності. На початку 2000-х років безперервна освіта для дорослих задувалася в контексті пристосування громадян до швидкоплинних змін у технологіях. Сьогоднішня думка, що в змісті неперервної освіти домінуючу візу має мотивація до самовдосконалення і

саморозвитку людини, яке передбачає дотримання принципів академічної чесності під час навчання. Аналізування, проведене серед європейських громадян, зазначило, що понад 70 % дорослих громадян мають бажання продовжити освіту. 80 % респондентів вважають, що здобуті знання приведуть до позитивних змін у кар'єрі, 72 % опитаних вважають, що нова освіта приведе до позитивних змін в повсякденному житті [1, с. 203]. Розуміння значення безперервного навчання для вдосконалення людини зумовило модернізацію європейської політики у сфері освіти на початку XXI століття. «Меморандум освіти протягом життя» був прийнятий на Лісабонському саміті Ради Європи у березні 2000 року (*A Memorandum of Lifelong Learning*) [3]. У документі зазначається, що освіта протягом життя має стати домінуючим політичним напрямом для громадян, залученості до професійної діяльності та суспільної єдності. Термін «якісна безперервна освіта» має такі складові: друга вища освіта, неформальна освіта (курси на таких платформах, як Coursera, Prometheus), освіта для дорослих, атестації, стажування, підвищення кваліфікації, отримання ступенів та дипломів [3].

Тенденція значущості дотримання норм академічної чесності як для особистості студента так і для оточуючого суспільства: викладачів, адміністрації, майбутніх роботодавців. Висловлення чесності слід починати з себе, а вже потім досягати її поширення серед всіх членів академічної спільноти, не допускаючи ніяких форм обману, брехні, шахрайства, крадіжки або інших форм нечесної поведінки, які негативно впливають на якість отриманих академічних ступенів [6, с.28]. Довіра, яку кожною поділяють всі члени академічної спільноти, а також майбутні роботодавці, є основою для емоційної за-

баранності роботи, яка налаштовує на безперешкодний обмін думками та рішеннями, продуктивний діалог, творчість та індивідуальний розвиток.

Продуктивний діалог і вільне висловлення власної думки та позиції базуються на взаємній повазі, яку поділяють всі члени академічної спільноти та майбутні роботодавці, незалежно від їх положення в ієрархії. Без такого обміну рівень академічної та наукової творчості падає. Відповідальність повною мірою нести всі члени академічної спільноти, що дозволяє забезпечити підвідомість, вільне вираження поглядів, супротив несправомірним діям [1, с. 200]. Особливу увагу приділено академічній чесності та соціальній відповідальності в освіті та наукових дослідженнях, де засадничими принципами освітньої та дослідницької діяльності названо інтелектуальна свобода та соціальна відповідальність. Як окремі учасники освітнього процесу, так і їх групи, несуть не тільки моральну відповідальність за такі процеси як вибір тем, методів дослідження, доброчесності пошуку, але й результати дослідження. Вони повинні приймати і суворо дотримуватися колективних етичних норм, що регулюють їх наукові дослідження. Будь-який кодекс поведінки в сфері досліджень повинен включати як етичні стандарти, так і процедури забезпечення їх виконання, що дозволяє уникнути поверховості, безмісцевості, лаянства, корупції і безчарності. Науковці та освітні спільноти повинні сприяти міжнародному співробітництву і забезпеченню інтелектуальної і моральної солідарності, заснованої на цінностях культури миру і на імперативі дій, спрямованих на благо людства на основі сталого розвитку [4, с. 153]. Норми академічної чесності, яких повинні дотримуватися учасники освітнього процесу, представлені на рис. 1.

Рис. 1. Взаємозв'язок між класифікацією норм академічної чесності

Академічний персонал і дослідники в індивідуальному порядку та колективно несуть відповідальність і право вільного висловлення власної думки з наукових і етичних проблем певних науково-дослідних проєктів і застосування їх результатів, і, в крайньому випадку, відмовитися за покликом совісті від цих проєктів [3].

Тенденція дотримання основних етичних принципів в освіті та науці. Головним для майбутніх фахівців є розуміння, що значиться треба чесно, досягати результатів тільки власними зусиллями, поважати інтелектуальну працю інших, значиться її правильно використовувати, необхідно виробити спроможність формувати власні думки та добре

їх викладати. Цією академічних традицій дотримуються в Європейських країнах. Якщо піти недоброчесним шляхом, то можна отримати лише оцінку, а дійсних знань так і не здобути. Майбутні фахівці чітко усвідомлюють, що після закінчення закладу фахової передвищої освіти або університету у випадженні доброго робочого місця допоможуть не формальні оцінки, а справжні знання та практичні професійні навички, які є важливими для роботодавця. Чесне навчання, здобуте власними зусиллями

та спроможностями, набуття професійних компетентностей дає чимало переваг. Дотримання основних етичних принципів в освіті та науці — чесності, довіри, поваги, справедливості, відповідальності, мужності гарантує набуття потрібних знань та побудови кар'єри фахівця [2]. Освітній процес має проводитися справедливо, відповідально та неупереджено. Велику роль відіграють способи мотивації до чесного навчання, які представлені на рис. 2.

Рис. 2. Способи мотивації до чесного навчання в університеті

Тенденція перспективності успіху та конкурентоспроможності на ринку праці. Європейські студенти навчаються на перспективний позитивний результат, щоб отримати хорошу роботу та посаду в майбутньому. Якщо майбутній фахівець діє не за етичними принципами, він сам себе позбавляє тих знань, які мають стати результатом навчання. Це означає, що спроможність конкурувати на ринку праці буде дуже низькою, хороші робочі місця стануть недосяжними і доведеться великими зусиллями досягати того, що є стартовою можливістю для чесних та відповідальних студентів [5, с. 90].

Тенденція створення дієвих механізмів передачі та сприйняття нових знань. Європейські викладачі будують заняття таким чином, щоб студенти зрозуміли, що навчання може бути чесним і водночас захоплюючим та незмушеним. На заняттях майбутні фахівці можуть не лише слухати викладачів, а й вести з ними та між собою діалог, вирішувати реальні завдання з майбутнього фаху, - тобто використовуються активні та інтерактивні методи навчання. Ці методи є насправді сучасними та здатними зробити навчання задоволенням. Варто констатувати нерозривний зв'язок між активними методами навчання і виконанням творчих, нетипових завдань та академічною доброчесністю [3]. Результатом роботи на лекцій-дискусії або проблемній лекції є формулювання власної відповіді, критичної точки зору на спільно поставлені питання. Під час проходження практики студенти мають продемонструвати здатність до аналізу ситуацій, виробляють

вміння спільно обрати правильне рішення, визначити оптимальну лінію поведінки. Застосування "активних" методів навчання передбачає зокрема використання різного типу ділових ігор. Використання в процесі навчання різноманітних ігрових ситуацій, в яких постають складні моральні вибори, допомагає оволодіти новими вміннями та виробити етичні поведінкові реакції. Таке навчання є запорукою інтересу та живої участі, допомагає вчитися разом виконувати складні завдання, а не списувати один в одного, відчувати свою відповідальність за індивідуальний результат й командний успіх.

Тенденція перспективності самостійного навчання впродовж життя виходить з усвідомлення майбутніми фахівцями факту, що шлях до успіху повинен бути чесним і всі труднощі цілком можливо подолати заради майбутнього результату. Самостійне навчання ніхто не контролює, студент всього досягає самостійно. Це — особистий вибір — самостійно навчатися та опанувати чимало корисних нових навичок, або контролювати далі, а реально залишатися на місці, чим створити для себе лише шанси постійних розчарувань в майбутньому.

Тенденція фактчекінгу спрямована на вироблення звички та навички критичного оцінювання тієї інформації, якою має скористатися учасник освітнього процесу. Фактчекінг допомагає відповісти на питання достовірності отриманої інформації. Ця технологія є фільтром, який за допомогою певних правил і процедур дає можливість відділити ту частину інформації, що є об'єктивною від тієї, що є недостовірною та створеною для маніпуляцій

[6, с.27]. Це потреба співставити аналізовану інформацію з іншими авторитетними джерелами та цією проблематикою, оцінити, чи не допущені в текстах якісь дрібні виключення, які в цілому впливають на загальний зміст повідомлення; перевірка географічних, економічних, політичних, біографічних та інших відомостей, які містить проанована інформація.

Вивчаючи тенденції розвитку академічної чесності майбутніх фахівців ми можемо згрупувати їх за ознаками:

1) на законодавчому рівні - університети Європи виховують академічну чесність як складову якості освіти, що є чітко регламентованим в Бухарестській декларації стечних цінностей і принципів вищої освіти в Європі [2]. У зв'язку з розпорядком Болонського процесу (1999) та реалізацією концептуальних положень Лісабонської стратегії з підвищення конкурентоспроможності (2000), міжнародного проєкту «Гармонізація освітніх структур в Європі» (TUNING, 2000), спрямованого на узгодження освітніх структур та освітніх програм на основі рівноманітності й автономності, зростають вимоги до дотримання принципів академічної чесності майбутніми фахівцями саме на законодавчому рівні [2].

2) як зміст підготовки майбутніх фахівців — світоглядні дисципліни, актуалізація діяльності. В Європейських університетах обов'язковими є такі дисципліни як "Academic Writing", "Етика науки", проводиться анонімна опитування для визначення рівня ставлення до проявів академічної недоброчесності. Враховуючи багаторічну історію боротьби з нечесністю, цілком закономірно, що університети Європи розглядають нечесність як серйозну загрозу їхній безпеці. Нещодавнє дослідження Transparency International, яке ознайомило громадське співтовариство корупції в освіті, також засвідчило широкий спектр її розповсюдження в різних країнах (від 6–7 до 70–72%) та показало, що жодна з них не позбавлена цього явища, а в середньому в Європейському регіоні її рівень становить близько 34% [5, с. 89].

3) як університетський регламент — створення системи покарань, санкцій. За порушення норм академічної етики учасники освітнього процесу можуть понести таке покарання як відмову у присудженні ступеня чи присвоєнні звання; позбавлення присвоєної кваліфікаційної категорії; позбавлення права на роботу за певним фахом [4, с. 151].

За ігнорування принципів етичної поведінки студенти можуть отримати таке покарання: повторне складання підсумкового модульного контролю, іспитів, заліків; повторне вивчення дисципліни; відрахування з університету; позбавлення стипендії, громадський осуд.

4) як організаційно-змістова рамка, що кордоє розвиток академічної чесності в Європейських країнах. В Великобританії засновано Офіс незалежного арбітражу, який займається справами проваців випадків академічної нечесності, використовують спеціальне антиплагіатне ПЗ на основі регламентованих правил стосовно його використання, розроб-

лено та імплементовано закладами вищої освіти інституційної політики боротьби з недоброчесними проявами. В Республіці Австрія проведено статистичне дослідження стосовно виявлених випадків порушень академічної чесності, впроваджено національні вимоги до проведення досліджень в галузі наукової етики (Австрійське агентство дослідницької чесності), а також освітняи широко користуються антиплагіатним ПЗ. В Королівстві Швеція має місце державна система складання статистик стосовно оприлюднених випадків порушення постулатів академічної чесності в закладах вищої освіти та публікація на звітів кожного року, określєно на державному рівні порядок протидії етичних порушень в академічній сфері, що зумовило утворення місцевих інституційних рад, очільником яких є віце-канцлер закладу вищої освіти, широко розповсюдженням є антиплагіатне ПЗ, присутні в більшості освітніх програм університетів Королівства Швеція на бакалаврському та магістерському рівні освітніх складових з академічної чесності [3].

Висновки та пропозиції. Отже, на підставі системного аналізу нами було досліджено дотримання та усвідомлення європейських норм, цінностей і стандартів академічної чесності майбутніми фахівцями під час освітнього процесу, визначено та згруповано за ознаками тенденції розвитку академічної чесності під час професійної підготовки. Академічна чесність є показником не лише соціально-економічного, культурного, але і демократичного суспільства [5, с.90]. Академічна чесність як категорія відіається великою кількістю вимірів, що регламентує подання базових цінностей та механізмів профілактики, запобігання, протидії. Тенденції розвитку академічної чесності майбутніх фахівців для університетів Європейського союзу включають в себе вплив на суспільну думку академічної спільноти; постійне вдосконалення технологій; вплив релігійної етики на етичну поведінку в університетах; інтернаціоналізацію науки, націоналізацію дотримання норм академічної чесності; безперервну освіту нової якості; значущість дотримання норм академічної чесності як для особистості студента так і для оточуючого суспільства; дотримання основних етичних принципів в науці; перспективний успіх та конкурентоспроможність на ринку праці; створення дієвих механізмів передачі та сприйняття нових знань, перспективність самостійного навчання впродовж життя; фактчекінг. Це сприяє формуванню конкурентоспроможного середовища для майбутніх фахівців, спонукає їх до отримання чесних знань та набуття професійних навичок, які знадобляться в майбутньому. Запровадження академічної чесності у вищій освіті України є необхідним кроком до вступу в Європейський освітній простір. Нормами української академічної культури має бути виховання чесного професіонала, попередження і профілактика порушень академічної етики.

З точки зору важливості випадків порушення етичних норм в українських університетах доречним буде спрямувати подальші наукові дослід-

дження у напрямі визначення особливостей застосування європейського досвіду розвитку академічної чесності в системі вищої освіти України.

Список літератури

1. Тодорова, І.С. Компоненти академічної доброчесності студентів та умови її формування / І.С. Тодорова // Вісник педагогічної майстерності - № 24 - 2019 - С.200 - 205. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.24.194885>

2. The Bucharest Declaration on ethical values and principles of higher education in the Europe Region URL: <https://iqaa.kz/en/bologna-process/the-main-documents-of-the-bologna-process>

3. International Center for Academic Integrity. Retrieved from <https://www.academicintegrity.org/>

4. Слободянок, О.М. До питання академічного плагіату у вищій освіті: погляд експертів Польщі та України / О.М. Слободянок // Актуальні питання гуманітарних наук - № 2 (26) - 2019 - С.150 - 155. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/26.195904>

5. Батечко, Н.Г., Дурдас, А.П. Академічна доброчесність в контексті європейських практик: досвід Франції / Н.Г. Батечко, А.П. Дурдас // Неперервна професійна освіта: теорія і практика - № 3 (60) - 2019 - С. 88 - 94. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2019.3.8894>

6. Батечко, Н.Г., Михайліченко, М.В. Феномен академічної доброчесності в контексті євнергії наукових підходів / Н.Г. Батечко, М.В. Михайліченко // Оівіатологія - № 8 - 2019 - С. 26 - 33. DOI: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2019.8.2633>